„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Бирлија у лебарској улици.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 191. У НОВОМ САДУ У УТОРАК 17. ДЕЦЕМБРА 1891. ГОДИНА XXVI.

ГЛАВНИ УРЕДНИК: СТЕВАН ЈОВИЋ. | ВЛАСНИК: СЛАВКО СВЕТ. МИЛЕТИЋ. | ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: АНДРИЈА ПЛАВШИЋ.

ЈАДНИ НАРОДЕ!

Под овим натписом доноси земунско „Ново Време“ чланак, на који нам се свакако треба осврнути. Велика је то почаст за тај лист, да му „Застава“ одговара, па још у уводном чланку; но за што то чинимо, казаћемо одмах.

Чији је лист „Ново Време“? Та види му се јасно тенденција, па зна се чији може да буде, тамо непосредно пред вратима Србије. И ако у Хрватској и Славонији, под владом грофа Куена-Хедерварија, не разуму шале, кад се тиче слободе јавнога мнена, па немилице конфискују све листове, који опонују влади — а „Ново Време“ врло ретко, скоро никад не конфискују — то је онда јасно, у чијој је служби „Ново Време.“ То је, у осталом, оно само казало.

Па како становити кругови здраво бегенишу српског патријарха Георгија Бранковића и упели су били сву своју снагу, да га протуре на престо српских патријара — што им је срећно за руком пошло — наравно је, да они не могу равнодушно да гледају, како им се пред очима измичу све оне користи, којима се они надали од тога човека. Они виде, како патријарху Георгију рапидно пада углед у народу, они виде, да ни тај човек никако неће моћи да спроведе оне накане, за којима од више столећа иду ти становити кругови, а те јесу: **ослабљење снаге српскога народа и према томе његово потпуно разнарођење.**

И сад удри у добош; спасавај бар оно, што се спасти даде. Па кад присталице тих становитих кругова не могу да разлозима (јер их немају) војују против оних српских родољуба, који су, уз своје материјалне жртве, скочили, да воде и помажу свој народ у борби за његов опстанак, они ударише у — грдњу!

Поште се дакле овде ствар тиче тих становитих кругова и српског највишег достојанственика, бићемо толико учтиви, да с њима ствар расправимо у уводном чланку.

Еле, шта хоће бранитељи патријарха Георгија? Они, ни мање ни више, хоће да нас науче историју нашега народа; они тврде, да се наш народ из своје прошлости није баш ничему научио. А зашто се није ничему научио? За то, јер никако неће на то да пристане, да му живоме очитају опело.

Па шта треба да српски народ научи из своје историје? — — Ништа друго, него то: да су га сви власници, којима је он, простодушан као што јесте, поверовао, увек грдно преварили. И за то, јер је то света истина, за то да он и опет поверује власницима? То га може да поучи само така памет, каква се налази у главама поштованих писаца „Новога Времена“!

Или можда за то, што се народ српски од Косова овамо бори, очајно бори за свој опстанак, ваљда за то треба сад да скрсти руке, да легне и да се преда на милост и немилост својим немилосрдним противницима! Народ српски да сам себи зада смрт? Такав савет заиста је по све достојан писаца „Новога Времена“!

Ви сте држали у руци, кад сте, услед несретног случаја са Јашом Томићем, успели, да доведете за час у забуни српски народ, па кад сте тако успели, да себи створите сабор у којему прави и искрени пријатељи народни спадоше на малену четицу од једанаест људи — да је сада ваше царство. Но ви заборависте, **да је снага народне мисли куд и камо јача од физичне снаге; да ви можете да пригњечите тело, али дух никада!**

И већ првог дана, кад отвористе тај ваш измајсторисани сабор, врцила је искрица у народ српски; искрица коју ви никако не могасте угушити и ако су онда ваши присталице бесно урликали и бучили — и ако си др. Илија Вучетић за мало да није поломио руке и ноге!

И за том искрицом следиле су друге. Привидно је изгледало, да сте ви завладали. Изабрасте себи по вољи патријарха, па све одборе и сам саборски одбор и ви — ликовасте. Но оне малене искрице, које су, и не опажено, врцнуле муњевитом брзином кроз цео српски народ, те мале незнатне искрице, ево — није ни једином томе **вашему** сабору изминио ни један једини период — разбуктиле су се у силан пламен, у пламен, који већ лиже на врата ваше уображене снаге и моћи!

Тек је прошло само двадесет месеци од кад ви ликовасте и у тима двадесетим месецима тек **четири месеца борбе** и ви — стрепите! Где вам је та хваљена ваша снага? Чиме се хоћете с нама да борите? Срамном клеветом? Грдњом, која није достојна ни вашарских пиљарица.

Истина, ми смо вас нападали жестоко; у борби се не глади. Али све што рекосмо, све што изнесмо пред суд народа српског, **сушта је истина.** Побите ту истину — ако можете! Но ви не можете, и за то сте се прихватили посла пиљарица.

Ви велите, да се многи и многи покретачи дивовске борбе народа српског, коју је борбу руководио наш никад незаборављени, наш обожавани народни великан др. Светозар Милетић — да се ти покретачи те борбе данас стиде. Жалосна је то истина. **Он,** наш народни великан уклони се са попришта, а ви га — неки још за жива њега — издадосте, као оно Јуда Христа Спаситеља, а други постадосте сиње кукавице, који потрчасте за — белим хлебом! Да, ви се стидите данас; то вам верујемо. Али ми, који онда бесмо још сувише млади за борбу, ми се не стидимо. Та борба светла је тачка у коју ми непомично гледамо; свака жилица срца нашег заигра, кад се сетимо те борбе! Та борба одушевљава нас, та борба челичи нас; та борба распирује у срцима нашима свети пламен, који никад изгорети неће, а тај пламен ће — вас сажећи, ви, невредни синови народа српског!

Ви се стидите; имате се чему стидити. Ви несретњаци, који увреду за увредом бацате у поштен образ рођеном вашем народу а једна од највећих јесте баш та, кад му велите, **да треба да се стиди те своје величајне борбе!**

Па таковим речима хоћете ви да одвратите народ од нас, који живимо и умиремо у помисли на ту величајну борбу, од нас, који смо вазда спремни да у поштеној борби за права мученичког народа свога дадемо и душу своју! О, ви жалосни јадници!

Ви велите, да је онда за време те борбе у „Застави“ свака „шуша“ испирала уста своја са српским патријархом. Дакле наш народни великан др. Светозар Милетић био је **шуша;** јер онда је он равнао са „Заставом?!“ Чуј, народе српски, па се згрози над том светогрдњом! Шта велиш на то народе? — — **Па ти људи се надају, да ће тебе одвратити од нас, који прихватисмо свету Милетићеву заставу и — привући к себи!!** Quem Deus perdere vult — dementat!

Ви велите, да је Јаша сваком приликом уздизао ратаре и мајсторе а грдио интелигенцију, јер да је добро знао, да ће ратаре и мајсторе лакше **жедне превести преко воде.** То је **гадна лаж.** Није Јаша **никада грдио интелигенцију,** ван ако ви под интелигенцијом подразумевате себе. Зар сте ви интелигенција? Ако то тврдите, онда немате ни појма о тој речи. **Интелигентан човек је само онај, који појми што је свето и узвишено; интелигентан је онај, који се загрева оним што је узвишено и лепо.** А ви, чим се ви загревате? Највећом потиштеношћу и трком око — златног телета!

Па кад велите, да је тако лако српског ратара и мајстора превести жедна преко воде, **зашто га непреведете ви?**

Српски ратар и мајстор није никад тежио за тим, да он **руководи** народном борбом; он је вазда верно и одушевљено пристајао уз људе, од којих се надао: да ће ту борбу водити светлим оружјем и поштено — — па је на жалост негда пристајао и уз вас. А зашто данас уз вас непристаје? За то не, **јер сте му осрамотили поштен образ српски!** Па за што да он данас буде уз вас? Да вам помаже пунити ваше џепове, **кад продајете светао понос српски?!**

Ви велите, да су данашње вође српског ратара и занатлије **„себичњаци и којекакве ништице“.** Разумемо. Ви судите по себи; јер свако мора да суди по себи. Па јер сте **ви** себичњаци и ништице, мислите, да смо то и ми. **Доказе напоље, ви жалосни јунаци!**

Ви велите, да је у Српској Атини изникло ђаволско семе: **српско радикалство.** А што је **ваше семе,** ви фарисеји?! За лечење тога радикалског семена зовете у помоћ све **„свесне“** родољубе. О, да непукнемо од смеја! Та лечили сте ви то семе лане при саборским изборима; лечисте га при епархијској скупштини бачкој; лечисте га вашим поступком против наших свештеника и учитеља, — ви, **„свесни“ родољуби!!** Пак? Ето видите, како је то семе бујно проклијало па вам ето нарасло над главом. Само лечите; биће то **вама** лек и то **сигуран.**

Ваш „јединствени статут“ нашао би, верујте, лека и без Стевана Јовића; није он потакнуо борбу — та борба била је само за часак легла. Не рекосмо ли после избора Георгија за патријарха, **да ћемо сачекати његова дела?** И ми смо мирно чекали, и кад видесмо та **опасна** дела, скочисмо; а то би учинили и без Стевана Јовића!

Оно, што говорите, да црквено-школске општине немају права, да протестују, на то смо већ одговорили у прошлом броју „Заставе“. Само то ћемо још да запитамо: како су за време Самуила и Германа имале то право, а данас да га немају?! Но, но! Кад би право зависило од вас, могло би тако да буде — — но ми не тражимо и не требамо, да нам ви будете учитељи права.

Позивајте слободно у помоћ све власти, да угуше те протесте; то је вода на нашу воденицу. Зар имате тако мало памети, да то не разумете? Tesék barátom!

Ви велите, да Стеван Јовић (или како ви изволевати казати „Крунослав“) **„зна шта хоће и за што је послан у српску Атину.“** У том смо сложни ви и ми, да **он зна шта хоће;** та неби га **ми овамо ни звали били,** да он не зна шта хоће. А што он **хоће** то знамо и ми. Он хоће да народу потпуно отвори очи: ко сте ви, да вас и они (и ако их је врло мало) тачно упознају, који вам до сада понешто и верују; а у том смо пак ми **с њим** по све сложни.

Ко је дакле и морална и **материјална** (да боме, ми немамо пара као и ви, јер нас не хране ни „народни“ ни диспозициони фондови) шуша? Ви, или они, који пишу у „Застави“? — — То можете сад лако и ви просудити.

Оно ваше апеловање на свештенике и учитеље, видећемо, колико ће вам донети плода.

Но најлепше је, кад велите: „но да ли је исти („јединствени“) статут добар или не, за то је позван да у име народа каже сабор и посланици саборски а не Коњо- и Крунослави . . .“ Тако. тако; дакле „Крунослав“ т. ј. Стеван Јовић **није народни посланик?** Ви га дакле избацисте из сабора напоље? Или могу сви посланици да говоре, само он — не?! Тешите се само тиме. Биће сабора, кад било да било, па ћете се, и те како уверити, да ће и он у њему да беседи!

Заиста би био **јадан народ,** који би послушао ваш глас — — **љутих непријатеља рођеног народа свога!**

Један радикални нар. посланик.

Поглед по свету.

— Афера са изагнаним француским новинаром Шадурном неће да легне и могла би имати озбиљних последица. У француској народној скупштини хтео је о тој афери да проговори посланик Милевоје, но та интерпелација одгођена је као на јуче. Ми ћемо развитак те афере пажљиво пратити, па ћемо о њој извешћивати наше штоване читаоце.

„N. Fr. Pr.“ пише, да су у немачким дипломатским круговима тога мишљења, да је бугарска влада погрешила само у толико, што је усмено пријавила француском конзулу, да је намерна Шадурна ухаптити и изагнати, а требала је да то учини писмено. Ради тога, држи се, да ће Бугарска наћи начин, како да се извини. Стамбулов да је казао енглеском посланику у Софији, О' Конору (који сада заступа француске интересе, пошто су опозвани сви француски конзули у Бугарској), да ће пре одступити од части министра-председника, него да у тој ствари попусти. Он се позива на пређашњи један случај, кад је из Софије год. 1888. изгнан дописник „Тана“, Багницки, који је такође био француски поданик, па француски дипломатски агент онда није приговорио. У осталом рече Стамбулов, да од кад је дошао у Бугарску принц Фердинанд, ни е француски дипломатски агент Ланел стојао у званичним односима са бугарском владом; тек што је свакога месеца једаред у приватној форми долазио, да посети бугарског министра спољашњих послова. Видећемо шта ће се из тога излећи.

— По предлогу министра-председника Катарџије распуштена је румунска народна скупштина и одређени су нови избори, па изгледа, да је тај чин примљен по целој Румунској особитим задовољством. Држи се, да је то једино средство, да се уклоне непрестане министарске кризе, које никако не могу бити на корист земље. Прича се, да ће се Катарџија споразумети са Карпом, вођем јунимиста, па тако да ће се конзервативна странка опет успоставити у целости. Јунимисте да траже за себе три министарска места, дванаест префектских и педесет посланичких места. Већ се означују нови јунимистички министри а ти би били: Карп, Германи и Маргиломан.

— У Србији су свршени општински избори. Победили су опет радикали и ако су противници били дигли вику, како ће они овај пут да обрачунају с радикалима. У Чачку било је опште весеље што се на послетку успело да се збаце са општинске управе либерали и напредњаци. Чак су и деца трчала за чичом Николом и викала „поцепаше ти, чича, тапију од Чачка!“ У Београду, код поновљених избора, дошло је 1245 радикала и ти, да како, изабраше чисте радикале. Противници нису смели ни да приступе. Ето, то је то хваљено јунаштто либерално-напредњачко. Па чим сад мотивишу што нису имали куражи да приступе? Чујте, па се дивите. Они телеграфишу бечко-пештанским чивутским новинама: да нису смели приступити, јер би им радикали били упалили кров над главом. Пфуј, ви несретници, који тако понижујете вашу рођену отаџбину! Ма баш су права браћа: Либерали и напредњаци у Србији и либерали у Војводини!

Из српског новинарства.*)

Нишка „Слобода“ доноси у свом 123. броју од о. г. под натписом „Бугарски вандализам“ следеће:

Стање које данас влада у Бугарској, дало је и до сада очита доказа европским силама на западу, да је оно вандалско, терорско. Неуставна земља, непризната кнежевина и непризнати кнез Фердинанд, у место да своје тежње, своје радове и своје држање прилагоде приликама у којима се налазе, — они сваког дана новим сензацијама, са новим доказима непарламентарности, са новим примерима не свирепости, већ крајњег вандализма, који се неда замислити ни у земљи гди до крајности крајни апсолутизам влада, изненађују Европу и суседне државе. Дворска камерила, на челу које стоји један Стамбулов са својим разрушеним и финансијски разореним стањем Бугарске, ставила је себи у задатак, да анархично стање, које влада у Бугарској, не само не поправља на боље, већ да га и даље у истом стадијуму одржава. Да су устав, закон консуларни односаји, парламентарност последња брига бугарских власника то и ми а и сама Европа, зна.

Грубијанство, силеџилук и зверство софиске полиције документује се у повратном случају у редовима, које ћемо ниже забележити. Они ће нам најбоље засведочити, да је једина тежња Стамбулова и његових доглавника та, да и даље остане на власти. Да се одржи на власти, он не преза ни од каквих срестава. Но, и то анархично стање не може дуго трајати, а средства којима се и данас Стамбулов служи, показују, да је он и сам уверен, да ће морати скоро да стругне из Бугарске...

Да наведемо један најновији акт бугарског вандализма...

Г. Гастон Шадурн, дописник „Тајмса“ и „Агенције Хавасове“ који већ неколико година живи у Софији, и има заједнички стан са фран. вицеконзулом у Софији, г. Лафоном, 26. пр. м. око 10 сати ноћу, враћајући се из „Union club“ а у друштву са истим вицеконсулом у близини софиског парка, буде најгрубље нападнут од 14—15 жандарма, полицијских чиновника, квартаљника и насилно бачен у једна кола, која су у приправности чекала, и одведен у један кварт софиске полиције. Вицеконсул г. Лафон протестовао је ту на лицу места, али бугарске посаџије неће ни да чују.

Успут до члана кварта, његови пратиоци а нарочито пристав Радуш, шеф оделења за тортуре, понашао се према дописнику најгрубље, и не само што га је нападао речма, већ га је неколико пута песницама ударио по лицу и претио му ако буде лармао, протестовао или викао, да ће још грђе проћи. „Зар сам ја мало извукао од Стамбулова због тебе?“ тако је Радуш викао г. Шадурну, ударајући га песницама по лицу. Дошавши у кварт спреме кола са три коња, у кола седну Радуш и још један пристав и два жандарма, сви наоружани до зуба карабинима, револверима и тесацима, те се са г. Шадурном исте ноћи упуте српској граници. Уз пут су исто тако псовали, грдили и грували дописника, док нису дошли у Сливницу. Било је око 3 сата ноћи. Г. Шадурн полу смрзнут од зиме а поплашен од страха, не знајући куда га воде — био је полумртав. Дошавши у Сливницу, Радуш затражи од механџије собу, но механџија јели имао или није, одговори да нема. Радуш је тражио да му механџија отвори подрум и да му даде **или ватре или шпиритуса**. Г. Шадурн, који добро разуме бугарски — знао је већ шта га чека. Шпанска инквизициона средства, која су још пре неколико векова у Шпанији укинута, обнављена су у Бугарској. Радуш је у Софији шеф оделења за тортуру! Извесно је, да је Радуш хтео г. Шадурна да мучи усијаним тортурним средствима, а посигурно би ово извео, да га није од овог варваризма одвраћао његов друг, онај други пристав, који их је пратио из Софије. Заиста страшно! Има ли оваких примера још у једној иоле образованој земљи? Та ни Зулукафери неће овако што чинити наспрам једног новинара, на спрам једног сарадника тако једног угледног листа, као што је „Тајмс“! Пошто је Радуш још неколико пута песницама претио дописнику и опсовао му оца и матер, врати се из Сливнице са оним другим приставом, а жандарми оружани до зуба продуже пут Цариброду. Радуш је наредио жандармима „да ако се Шадурн буде и најмање противио да га одма на месту убију“. И човек је ћутао трпећи све могуће грдње, псовке и инсулте. Пошто су ноћу путовали беше цича зима а кола сасвим отворена. Г. Шадурн био је лако обучен и имао је само врскапут на себи. Сам он прича, да је целим путем цвокоћао од зиме, али то све није могло ни најмање да улије милосрђа код бугарских сопација. Овако путујући, стигли су у Цариброд, и ту га одведу код околинског начелника. После неколико тренутака пут се опет продужи а у друштву са истима.... Када су дошли у Обреновац они га предаду на потпис српском граничном жандарму, који га је одвео у Пирот код начелника окр. г. Берића те га овај одма ослободи. Г. Шадурн путовао је 15 сати на цичи зими у отвореним колима и дошао је у Пирот код г. Берића сав дркћући, које од зиме које од ранијег страха. После два три сата бављења г. Шадурн отпутовао је железницом за Ниш и овде се бави већ неколико дана.

*) Због нагомиланог материјала закашњено.

Пишући ове редове ми се фактично грозимо. Чисто неверујемо, да се једна кнежевина, (и ако непризната) да се један министар са оваким средствима и на овакав зверски начин, служи наспрам једног преставника јавног мнења и сарадника једног од најугледнијих светских листова, као што је „Тајмс“. И зверско апшење и инсултовање још се десило у присуству француског вицеконзула!! Г. Лафон је протестовао али узалуд... јер кола са ухапшеним дописником јурила су у каријер. Шта више г. Лафон хтеде ускочити у кола но га бугарски жандарми песницама и силом одгурну... и одјуре са колима!! Нечувен призор и непознат у аналима новије политичке историје....

Чујемо, да је француски посланик у Софији одмах протестовао а исто тако да је уложио протест и француски министар спољних послова г. Рибо. Нас ће заиста интересовати свршетак овог спора, и ми ћемо га саопштити нашим читаоцима, а за сада бележимо само, да је сва европска штампа, а нарочито француска, подигла свој глас противу оваковог вандализма софиских сопација.

Господин Шадурн, одма чим је приспео у Ниш, телеграфским путем известио је уредништво „Тајмса“ и француског посланика у Београду оваком депешом:

„Синоћ, враћујући се својој кући, у друштву са г. Лафопом, франц. вицеконсулом, нападну нас једно петнајст полициских чиновника (officirs de police), жандарма и шпијуна, који ме баце у једна кола. Пре но што сам могао и речи проговорити, већ сам се налазио у полициском кварту. За време спровода пристав Радуш, шеф оделења за мучење (de la torture) инсултовао ме је и ударао ме неколико пута песницама по лицу. На моје протесте Радуш се издирао: ћути, ни речи, иначе биће и горе! Шта да чиним? Морао сам ћутати. Стрпан овде у једна кола са три коња а у друштву са два полициска чиновника и два жандарма, оружани са карабинима, револверима и ножевима, ја сам овако са њима путовао до Сливнице, гди је Радуш имао намеру, да надамном врши мучења, шта се обично и чини са апсеницима, но, његов друг није му дао. Путовало се целу ноћ по највећој цичи зими и непрестано са ова два жандарма. Полиц. чиновници (Радуш и онај други) вратили се из Сливнице у Софију. Дошавши у Цариброд полумртав, одведу ме код околинског начелника, који ме после неколико тренутака испрати са иста два жандарма до Обреновца. Како околински начелник тако и ова два жандарма понашали се уљудно. Из овога села до Пирота пратио ме је један српски жандарм, који ме је предао окр. начелнику. Он ме одма оног часа ослободи. Петнајест сати путовао сам у отвореним колима.

Српске власти понашале се врло љубазно и веома предусретљиво. Моја је дужност, да им овим путем изјавим топлу благодарност а нарочито г окр. начелнику, г. Христићу полиц. комесару и г. Ђаји, сину министра унутр. дела.

Председник првостепеног суда, који ме и непознаје, нудио ми је и новаца ако ми треба.

Овог тренутка дошао сам у Ниш, гди очекујем мој пртљаг из Софије“.

Тако гласи депеша, коју је послао г. Шадурн. Она најбоље илуструје растројено унутрашње стање у Бугарској и њен самовласнички и терориски режим. Овоме не треба коментара... И сам Кобург-Кохари, Стамбулов и њихови трабанти виде, да је основа земљишта, на коме владају, трошна. Да, и они то виде и хоће да силом и уз сопацијске тесаке и песка да се одрже макар још који дан дуже.

Пу Француска, која је могла да се заузима за ослобођење, право и заштиту туђих политичких патника, показаће ваљада и овом приликом, да јој је стало до личне слободе и грађанских права својих држављана. Ваљда један Карно, Рибо и др. неће стукнути још и пред једним Стамбуловом! Или још и пред једним Кохаријем.... Идемо да видимо....

Вести из места и са стране.

Протести против „јединственог статута“. Одбор црквено-школске општине Вел. Бечкеречке закључио је у својој седници од 12. о. м. да се сазове општи бирачки збор, који ће протестовати против „јединственог статута“. Тако је закључено због тога, што тамошњи родољуби неће да излажу општину прогонству, па да им се не октроише општ. управа, која би харачила као што је то пре било. Ваља душа, и овако је добро — али протестовати се мора и то одмах.

И општина у Карлову спрема се да протестује. А шта раде наше друге општине? Шта је с Вршцем? Шта је с општинама у Хрватској и Славонији па у Срему? Јесу ли све те општине задовољне са „јединственим статутом?“

Нов белетристичан лист. У данашњем броју, а међу књижевним вестима, доносимо оглас г. Јована Грчића, у којем јавља, да ће од нове године да покрене нов белетристичан лист, а негдашње врсно „Стражилово“, којему је он био уредник. Ова појава треба да обрадује свакога, ко мари за нашу лепу књижевност, коју данас, на жалост, заступа „Јавор“; а обрадоваће свакога тим више, што ће новоме листу бити уредник г. Грчић, који је већ давно познат српској читалачкој публици са своје образованости и разумевања посла, којега се, ево, лаћа. С тога обраћамо пажњу свих родољуба на данашњи оглас и топло препоручујемо свакоме, да се заузме, да овај нов лист стекне свугде пријатеља и потпомагача.

Верио се. Наш поштовани једномишљеник др. Светозар Петровић, адвокат у Вел. Бечкереку, верио се са дражесном госпођицом Јулком Матејевићевом. Ми вереницима желимо срећу и довикујемо им: Живили!

Дечје забавиште кани основати општина у Карлову. Врло похвално!

Стеван Бравачић трговац у Дубровнику, за успомену на свог ујака Ристу Мачића, даровао је 1000 фор. дубровачној препарандији, као закладу да се из ње сваке године награди по једна православна Српкињица, ученица исте школе. Живео!

Нова пушка и ране од ње. Професор Варделебен држао је предавање из хирургије и том је приликом додирнуо и питање о томе, како ће да изгледају озледе од пушке у идућим ратовима. Он се изјаснио, да се збиља потврдило оно, што је било у теорији, наиме нова пушчана зрна због своје врло незнатне деформације и врло јаке пробојне снаге праве само прост округао пробој без велике озледе мишића. Навео је два случаја озледе од манлихерове пушке. Први је случај био код једног човека, ком је зрно прошло кроз колено. Рањеник је лечен антисептички и сасвим је излечен. У другом случају није била пробијена кост, и та је озледа још безопаснија била. Стражар пред музеумом испалио је пушку на неке људе, што су трчали. Зрно прелети преко њих и погоди неку женску у бутину, али не озледи и кост. На рану су метнули антисептички облог, и даље није требало никаква мелема. Кад су скинули облог, после неког времена, женска је сасвим била здрава. Из тога извештаја може и да се објасни, како могу војничке страже, по берлинским улицама, да пуцају без икакве пажње.

Најтежа жена у Јевропи. У неком месту у Баварској умрла је ових дана нека госпођа Препстл у четрдесетпрвој години. Била је најтежа жена у Јевропи. У пролеће 1890. г. тежила је четири центе и 30 фуната, а сад у последње време, равно 500 фуната. Иначе глава јој, руке и ноге биле су сасвим нормалне.

Кратке вести. Немачки је цар именовао државног канцелара Капривија, грофом. — Сабор далматински као и остали покрајински сабори, уречен је за месец април 1892. г. — Српско кр. намесништво одликовало је француску списатељку гђу Адам орденом св. савским. — У Вршцу је почео да излази нов немачки шаљиви лист, под натписом „Igel“. — Паланка Кутловица, у Бугарској, прозвана је Фердинандово, у част принцу бугарском.

Новије вести.

Букурешт. Бивши генерал-секретар иностраних послова, Александар Еманујил Лаховари, опет је наименован у истом својству на место Ђувара, који је стављен на диспонибилитет.

Београд. При поновним општинским изборима од 13. о. м. вотирало је за радикалну листу 1245 гласова.

Софија. Собрање је закључило да дарује суму од 200.000 франака, да се подигне споменик у Сливници у спомен српско-бугарског рата. Собрање је даље одобрило 3000 франака за споменике у част покојних министара Муткурова и Белчева. Синод је завршио 14. овог месеца свој рад.

Букурешт. На захтевање руске владе изручила је Румуњска нихилисту Ивана Григоријевића-Мадименка, који је побегао из тамнице у Исмаилу, те на румунском земљишту потражио уточишта.

Петроград. Као што „Новости“ јављају вратио се посланик Нелидов натраг у Цариград.

Уредништву нашег листа стигло је на приказ:

О деци не за децу. Шест прича Н. Морскога (Н. К. Лебедева). С руског превео М. П. Туторов. Накладна штампарија у Вел. Кикинди, 1891. Цена 68 новч.

Бура и Први студенти и Љотни. Приповетка Д. Мамина-Сибирјака. Издање накладне штампарије у Вел. Кикинди, 1891. Цена 70 новч.

Три аветиње, божићња прича Чарлса Дикенса, превео Мита Ђорић. Издање књижаре Димитрија М. Ђорића у Београду.

Алмасија, приповетка из живота босанских бегова. Написао Ризванбег Кулиновић. Београд, штампано у штампарији „код просвете“, 1892.

Дописница уредништва.

Г. Сими из Земуна. Прочитао сам ваш допис из Новог Садај (можда од вашег брата Николе?) у вашем бр. 100. под натписом „Званична Застава“. Тај је допис, драги г. Симо, тако глупав, да не могу никако да нађем у њем материјала за одговор. Једино, шта примећујем, јесте, да г. „Браниковци“ пажљиво читају „Заставу“ кад се још сећају шта је било у „Застави“ од 1. новембра. Ја то, вере ми, не знам, а врло ми је драго чути, да вашој браћи око „Браника“ тако „Застава“, остаје у памети. Алал им вера! Можда се ипак мало по мало научe памети! „Бранику“, г. Симо, нико више не може да избрише жиг званичности, јер онај лист, који са „Сионом“ има један те исти слог (и чији је шеф фишкал нар. фондова), зна се већ, какав је. А волите ли, да назовете и „Заставу“ званичним органом „Њег. Светости (бога ми, лепо то звони!) српског патријарха“ Георгија — просто вам. Ако то „Њег. Светости“ и „Браниклијама“ годи, нама је право. Те „Заставине“ „званичности“ науживаће се још често, па нека им буде у сласт!

Бог вам подарио памет, г. Симо!

Крунослав.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ
НА
СТРАЖИЛОВО
ЛИСТ ЗА ПЕСНИШТВО, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Прилике ме нагоните, да после три године на ново покренем „Стражилово“.

Кад сам га пре три године морао напустити те ушао у уредништво „Јавора“, надао сам се, да ћу уз доондашњег уредника, господина дра Огњановића и да богме уз сарадњу цењених ми пријатеља, који ми свагда „Стражилово“ моје потпомагаху честитим својим радом, порадити моћи, да се све снаге прикупе око „Јавора“, те да се тај наш лист дигне на висину, на којој би према данашњим књижевним приликама ваљало да стоји први белетристични и књижевни лист у овим крајевима. Но на жалост сам се врло брзо уверио, да се то не ће моћи, јер честити сарадници „Стражилова“ стадоше изостајати један по један или се бар само спорадично јављаху у „Јавору“, а кад, што но рекли, спадне књига на два слова, онда је већ мучно, па смем рећи: баш се и не може урадити, што би и како би човек хтео. Видео сам, да се „Јавор“ мора уређивати у старом духу, а како се ја с тим духом ни најмање не слажем, то сам иступио из уредништва и остао само као сталан сарадник уз годишњи хонорар, који ми је потребан био, да се „немиле успомене“ „Стражилова“ сатру. Мисли о уређивању листа у духу и правцу некадашњег „Стражилова“ нисам напуштао ни за час, но на своју руку нисам ни смео ни могао покретати исто, те сам се најпосле решио замолити господина дра Огњановића, да ми уступи уредништво „Јавора“. Баш кад ми он молбу одбије, понуди ми се књижара Луке Јоцића, да ми помогне те да на ново покренемо „Стражилово“. Пошто сам се разговорио са својим пријатељима и са пријатељима старога „Стражилова“ те по што су ми исти дали реч, да ће ми својски у свему бити на руци, уговорам с књижаром Луке Јоцића, те ће од нове године 1892. васкрснути „Стражилово“. Да ли ће бити дуга века, зависи од одзива публике, а да ли ће бити као што је било старо „Стражилово“, зависи од тога, да ли ће ме пријатељи моји вољно и стално потпомагати. Ја се са истим одушевљењем лаћам по ново рада а књижара Луке Јоцића, која је својих дванаест година издавала „Јавор“, неће штедети трошка, где узваља промаћи интересе листу.

Ма да ће ново „Стражилово“ уређивано бити у старом правцу, ипак ћу опширан му програм изнети у првом броју, који ће изаћи после Божића.

‚Стражилово‘ ће излазити сваке недеље на читаву табаку. Цена му је у нашој држави на целу годину 5 ф.; на по године 2 ф. 50 н.; на три месеца 1 ф. 25 н. За Србију годишње 12 динара, а за остале земље годишње 6 фор.

Рукописи и све, што се тиче уредништва, нека се шаље мени а претплата и рекламације књижари Луке Јоцића у Новом Саду.

У Новом Саду, 15. децембра 1891.

Јован Грчић.

†

Јављамо свима сродницима, пријатељима и знанцима претужну вест, да нам је премили и незаборављени син, брат, девер, нећак односно стриц

ВЛАДИМИР МИЛАДИНОВИЋ
гимназиста

после дугог и тешког боловања у 19-тој години свог млађаног живота у четвртак 12. (24.) децембра 1891. у 6 и по сахати преминуо.

Тело премилог покојника нашег предано је по обреду српско-православне цркве у суботу 14. (26.) децембра 1891. у 2 и по сахата после подне матери земљи.

Вечна му успомена.

У Митровици дне 13. (25.) децембра 1891.

Ожалошћени: Гавра Миладиновић отац, др. Миливој Миладиновић, др. Жарко Миладиновић браћа, Милолика Миладиновић сестра Даринка Миладиновић, Милена Миладиновић снахе, Тина Бошковић рођ. Миладиновић, тетка, Радивој Миладиновић синовац.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.
(НЕДЕЉНИ РЕД ПОЗОРИШНИХ ПРЕДСТАВА.)

У уторак 17. децембра: **„Лудвик XI.“** Трагедија у 5 чинова, написао Казимир Делавињ, с француског превео Ј. Ђорђевић.

У среду 18. децембра: **„Мехурићи“.** Позоришна игра у 3 чина, написао Г. Чики, превео Милан А. Јовановић.

У суботу 21. децембра први пут: **„Дојчин Петар“.** Драмски спев у 3 одељења, написао Милан Савић. — Пре тога: **„Честитам“.** Шаљива игра у 1 чину, с певањем, написао К. Трифковић.

У недељу 22. децембра: **„Војнички бегунац“.** Позоришна игра у 3 чина, с певањем, написао Е. Сиглигети, посрбио Рада пл. Стратимировић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.